

Ministrica za zdravje
dr. Valentina Prevolnik Rupel
Štefanova ulica 5

1000 Ljubljana

Ljubljana, 29. Januar 2025

Pogajanja o varnosti igrač – Ukrepajte in zagotovite najvišjo stopnjo (kemijske) varnosti igrač

Spoštovana ministrica, gospa Valentina Rupel Prevolnik,

Pri Zvezi potrošnikov Slovenije, mednarodnemu programu Ekošola, Sekciji za primarno pediatrijo pri Združenju za pediatrijo in Združenju za pediatrijo pri Slovenskem zdravniškem društvu z zaskrbljenostjo spremljamo trenutna pogajanja med Svetom, Parlamentom in Komisijo o reviziji zakonodaje o varnosti igrač, ki so za varnost otrok ključnega pomena. Predlog Sveta je namreč bistveno manj ambiciozen (in bolj škodljiv za zdravje otrok), kot predlog, ki so ga sprejeli lani v Evropskem parlamentu.

Revizija je posledica ugotovitev, da sedanja zakonodaja EU ne ščiti ustrezno otrok pred škodljivimi kemikalijami v igračah [1]. Otroci so še posebej občutljivi na nevarne kemikalije, saj se njihovo telo še razvija - njihovi možgani, imunski in hormonski sistem so zelo občutljivi in že majhna izpostavljenost škodljivim kemikalijam lahko povzroči zdravstvene težave.

Prosimo vas, da podprete najvišjo raven zaščite otrok in njihovih družin pred škodljivimi snovmi v igračah.

Nujno je, da revizija direktive o varnosti igrač vključuje:

- **Popolno prepoved PFAS, 'večnih kemikalij'**

Države članice EU, ki aktivno delajo na zaščiti državljanov pred nevarnimi kemikalijami, že sprejemajo zakonodajo, ki prepoveduje PFAS v določenih skupinah izdelkov. Tudi v nekaterih zveznih državah ZDA so že na poti popolne prepovedi PFAS v igračah. Veseli nas tudi dejstvo, da vse več podjetij proizvaja izdelke brez PFAS.

Lani so se evropski zakonodajalci že odločili prepovedati PFAS v embalaži živil v okviru uredbe o embalaži in odpadni embalaži. Zahtevamo, da enak pristop uporabite tudi za uredbo o varnosti igrač. Ni razloga, zakaj naj bi bile kemikalije iz skupine PFAS prepovedane v embalaži za živila, v igračah, ki jih otroci uporabljajo v najbolj ranljivem obdobju, jih nosijo v usta, stiskajo k sebi ipd. pa ne.

- **Prepoved bisfenolov kot skupine**

V skupini bisfenolov je približno 150 kemikalij [2], nekatere med njimi smo odkrili tudi v igračah. Testi potrošniških organizacij so pokazali, da je lahko v eni sami igrači do šest različnih bisfenolov.

Bisfenole so odkrili v urinu otrok po vsej Evropi, ker gre za hormonske motilce, lahko povzročajo razvojne težave, debelost in raka.

Obstajata dva pomembna razloga, zakaj moramo te kemikalije prepovedati kot skupino. Prvič, da bi pospešili ukrepanje, saj bi Evropska unija potrebovala desetletja, da bi jih omejila posamično. Drugič, da bi se izognili "obžalovanja vrednemu nadomeščanju" - postopku, pri katerem industrija en škodljiv bisfenol nadomesti z drugim, enako škodljivim.

Nekateri deležniki trdijo, da je splošna uredba REACH primernejša za zaščito otrok pred bisfenoli v igračah. Vendar je realnost drugačna, saj trenutno sploh ni jasno, kdaj bodo v okviru te uredbe sprejeti nadaljnji ukrepi v zvezi z omejevanjem in prepovedjo bisfenolov. Evropska komisija je izjavila, da bo morebitno omejitev bisfenolov, ki vplivajo na zdravje ljudi, preučila glede na izid nemškega predloga za omejitev nekaterih bisfenolov. Vendar je bil nemški predlog za omejitev umaknjen, kar pomeni, da se v prihodnjih letih ne bo ukrepalo. Medtem že vemo, da bo morda treba omejiti vsaj 34 bisfenolov zaradi njihovega negativnega vpliva na hormonski sistem in reprodukcijo, kot je poudarjeno v poročilu Evropske agencije za kemikalije [3].

- **Razširitev mehanizma za omejevanje kemikalij na vse najbolj škodljive kemikalije.**

V igračah je treba omejiti uporabo vseh najbolj škodljivih kemikalij, vključno s petimi skupinami nevarnosti (PBT, PMT, vPvB in vPvM), ki jih Evropska komisija ali Svet nista vključila: kemikalije, ki so obstojne, se kopičijo v organizmih, so mobilne in strupene, ter endokrine motilce okolja [3]. Vse te kemikalije so v dokumentih Komisije opredeljene kot „najbolj škodljive kemikalije“, zato zanje ni prostora v igračah.

Svet se je v sklepih [4] strinjal z izjavo Komisije, da v izdelkih široke potrošnje, vključno z igračami, ne bi smelo biti obstojnih, bioakumulativnih in strupenih kemikalij (PBT). Zato smo presenečeni, da pogajalski mandat Sveta v uredbi o varnosti igrač ne sledi tej usmeritvi.

- **Vključitev previdnostnega načela v operativni del zakona**

S tem bi zagotovili, da podjetja in Evropska komisija pri sprejemanju odločitev v celoti upoštevajo previdnostno načelo.

Pozivamo vas, da podprete naša prizadevanja pri ohranjanju najvišje ravni zaščite otrok v skladu z razpoložljivimi znanstvenimi dokazi [6] in pravicami otrok pred izpostavljenostjo škodljivim kemikalijam.

To pismo bomo tudi javno objavili. Zahvaljujemo se vam za razumevanje in podporo za bolj varno odraščanje otrok. Lepo vas pozdravljamo,

Jasmina Bevc Bahar, Zveza Potrošnikov Slovenija
Mag. Gregor Cerar, mednarodni program Ekošola
Dr. Denis Baš, Sekcija za primarno pediatrijo pri Združenju za pediatrijo
Dr. Peter Najdenov, Združenje za pediatrijo, Slovensko zdravniško društvo

[1] European Commission (2020), Evaluation of the Toy Safety Directive https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1852-Evaluation-of-the-Toy-Safety-Directive_en

[2] [3] European Chemicals Agency (2021), Assessment of regulatory needs <https://echa.europa.eu/documents/10162/7de6871f-30db-9cdc-0a13-20942f511e00>

[4] Council (2021), Conclusions - Sustainable Chemicals Strategy of the Union: Time to Deliver <https://www.consilium.europa.eu/media/48827/st06941-en21.pdf>

[5] Known in technical terms as PBT, vPvB, PMT, vPvM and EDC for environment

[6] European Society for Paediatric Endocrinology (2024), Statement in the context of the ongoing trilogue negotiations https://www.eurospe.org/wp-content/uploads/2024/12/ESPE-Statement-Toy-Safety-Regulation_11122024-1.pdf

